

Pooled esindajad, pooled esindajatest, pool esindajatest

Maire Raadik

Kuidas ühildada arvsõna *pool* mitmusliku laiendi korral? Kas võtta hulgasõnadest eeskujuks *osa*, *enamik* (*pool esindajatest* nagu *osa*, *enamik esindajatest*) või *mitu*, *palju* (*pooled esindajatest* nagu *mitmed/paljud esindajatest*)?

Keelehooldajad on siiani püüdnud normida sõnu *enamik* ja *osa* tüüpiliste hulgasõnadena, mis peaks jääma alati ainsusesse ja nimetavas saama osastavas käändes laiendi, nt *osa tööd*, *osast töödest*, *osal töödel*. Osastava kõrval on siiski mööndud ka seestütlevas laiendit (*osa töödest*, *osast töödest*, *osal töödest*), mis asesõnade puhul on pealegi ainuvõimalik (*osa meist*). Samas on näha, et *osa* ja *enamik* on asunud läbi tegema sama arengut, mille tulemusena on juba varem sõnadest *mitu* ja *palju* saanud ühilduvad hulgasõnad¹: viimati nimetatud käituvad sama moodi nagu omadussõnad, nt *mitmed/paljud tööd*, *mitmete/paljudele töödele* nagu *rasked tööd*, *rasketele töödele*.

Põhiarvsõnad, mille hulka kuulub ka *pool*, on harilikult oma laiendiga ühes ja samas arvus: *pool häda* – *pooled hädad* (vrd n-õ tavapärase arvsõnaga *kümme meest* – *kümned mehed*). Kui põhi on nimetavas, on laiend osastavas, kui põhi on muudes käänetes, ühildub laiend põhjaga käändes.² Hulgasõna laiend võib olla ka seestütlevas käändes, nt *pool majadest* (st pool mingist majade kogumist, vrd *kaks meestest*, st kaks meest mingist meeste rühmast) või *pooled majadest*.

¹ M. Erelt, Lause õigekeelsus. Juhatused ja harjutused. Kolmas, täiendatud trükk. Tallinn: Emakeele Selts, 2011, lk 105.

² M. Erelt, R. Kasik, H. Metslang, H. Rajandi, K. Ross, H. Saari, K. Tael, S. Vare, Eesti keele grammatika II. Süntaks. Lisa: Kiri. Trükki toimetanud M. Erelt peatoimetajana, T. Erelt, H. Saari, Ü. Viks. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut, 1993, lk 142 jj.

Seega saame öelda

- 1) *pooled esindajad, pooltel esindajatel* (nagu kümned/mitmed/paljud esindajad, kümnetel/mitmetel/paljudel esindajatel),
- 2) *pooled esindajatest, pooltel esindajatest* (nagu paljud/mitmed esindajatest, paljudel/mitmetel esindajatest),
- 3) (eriti nimetavas) ka *pool esindajatest* (nagu osa esindajatest või kaks meestest).

Ainult osastav mitmuslik laiend ainsusliku põhja juures näib võimatu: pool esindajaid.

„Euroopa Liidu keel kui meie ühine keel“ (2008)